

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૬

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

Organized Markets - I

તારીખ : ૧૩/૦૬/૨૦૧૬

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

બેઠક નંબર :

કુલ ગુણ : ૫૦

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો.

(૧૦)

૧. વ્યાપક પર્યાવરણનો અર્થ આપો.
૨. બજાર ક્રિયાતંત્ર એટલે શું ?
૩. કોર્નરિંગ એટલે શું ?
૪. શોર્ટ સેલ્સ એટલે શું ?
૫. સહજાની વ્યાખ્યા જણાવો.

પ્રશ્ન : ૨ (અ) સંગઠિત બજાર પર ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજીની અસર જણાવો.

(૦૭)

(બ) વાયદા બજારની ઉપયોગીતા સમજાવો.

(૦૬)

અથવા

પ્રશ્ન : ૨ હેજિંગ એટલે શું ? હેજિંગના ફાયદાઓ સમજાવી હેજિંગની મર્યાદાઓ જણાવો.

(૧૩)

પ્રશ્ન : ૩ (અ) દેશના આર્થિક વિકાસમાં શેરબજારની ભૂમિકા સમજાવો.

(૦૭)

(બ) ઉદારીકરણની ભારતીય શેરબજાર પર અસરો સમજાવો.

(૦૬)

અથવા

પ્રશ્ન : ૩ સેબીના હેતુઓ અને કાર્યો ધ્યાનમાં લઈ તેની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરો.

(૧૩)

પ્રશ્ન : ૪ ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ બે)

(૧૪)

૧. તેજી મંદીના સોદા
૨. સંગઠિત બજાર અને અસંગઠિત બજાર વચ્ચે તફાવત
૩. ઓવર ધ કાઉન્ટર એક્સચેન્જ ઓફ ઈન્ડિયા
૪. પતાવટ ગૃહ

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલજ અમરોલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૬

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

નાણાકીય સંચાલન

તારીખ : ૧૪/૦૬/૨૦૧૬

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

બેઠક નંબર :

કુલ ગુણ : ૫૦

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (કોઈ પણ પાંચ) (૧૦)

૧. નાણાકીય સંચાલનનો અર્થ જણાવો.
૨. જોખમના માપો જણાવો.
૩. મૂડી માળખું એટલે શું ?
૪. ખાનગી ભરણું એટલે શું ?
૫. કાર્યશીલ મૂડીના સંચાલનો અર્થ જણાવો.
૬. ઈવેન્ટરી નિભાવવાની જરૂરીયાત જણાવો.
૭. શાખપત્ર એટલે શું ?
૮. લોક બોક્ષ પદ્ધતિ જણાવો.

પ્રશ્ન : ૨ (અ) જાહેર ભરણાની વિધિ જણાવો. (૦૭)

(બ) ભારતીય નાણાકીય તંત્ર વ્યવસ્થા જણાવો. (૦૬)

અથવા

પ્રશ્ન : ૨ (અ) બુક બિલ્ડીંગની પદ્ધતિ જણાવો. (૦૭)

(બ) નાણાકીય સંચાલનના પર્યાવરણના વિવિધ પાસાઓ પૈકી નિયંત્રણ માળખું સમજાવો. (૦૬)

પ્રશ્ન : ૩ (અ) ચોખ્ખી કામગીરી આવકનો અભિગમ સમજાવો. (૦૭)

(બ) નાણા બજારના સાધનો સમજાવો. (૦૬)

અથવા

પ્રશ્ન : ૩ (અ) રિઝર્વ બેઝના કાર્યો સમજાવો. (૦૭)

(બ) રિટિગત અભિગમ મૂડી માળખાને લગતો સમજાવો. (૦૬)

પ્રશ્ન : ૪ (અ) આર્થિક વરદી જથ્થો સમજાવો. (૦૭)

(બ) કિંમત ચૂકવણીની શરતો જણાવો. (૦૭)

અથવા

પ્રશ્ન : ૪ (અ) શાખ મૂલ્યાંકનની કોઈ પણ બે પદ્ધતિઓ સમજાવો. (૦૭)

(બ) “સોમીલ એન્ટરપ્રાઇઝ” માં વર્સ દરમિયાન માલસામગ્રીનો વપરાશ ૧૨,૫૦૦ એકમો છે. એક એકમની કિંમત રૂ. ૨૦૦ છે. માલસામગ્રી મંગાવવા લાગતો વરદી ખર્ચ એક વરદી દીઠ રૂ. ૪૦૦ છે. તેમજ તેનો જાળવણી ખર્ચ ૨૦% અંદાજવામાં આવે છે. દૈનિક વપરાશ અંદાજે ૫૦ એકમો છે. અને વચગાળાનો સમય ૭ દિવસ છે. કંપની ૨૦% સલામતી જાળવે છે ઉપરની વિગતો પરથી (૧) આર્થિક વરદી જથ્થો (૨) પુનઃ વરદી બિંદુ (૩) કુલ ઈવેન્ટરી ખર્ચ શોધો.

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરેલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૬

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

વ્યૂહાત્મક સંચાલન

તારીખ : ૧૬/૦૬/૨૦૧૬

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

બેઠક નંબર :

કુલ ગુણ : ૫૦

પ્રશ્ન : ૧ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો.

(૧૦)

૧. વ્યૂહરચનાના લક્ષણો જણાવો.
૨. વ્યવસ્થાતંત્રીય સક્ષમતા એટલે શું ?
૩. 'સ્પર્ધાત્મક લાભ' સમજાવો.
૪. વિશિષ્ટ સામર્થ્ય એટલે શું ?
૫. પરવાનો / લાયસન્સીંગના લક્ષણો જણાવો.

પ્રશ્ન : ૨ (અ) વ્યૂહરચનાની સંચાલનની વ્યાખ્યા આપી વ્યૂહાત્મક સંચાલનની મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો.

(૦૬)

(બ) બાહ્ય પર્યાવરણીય પરિબલો જણાવી ગમે તે બે સમજાવો.

(૦૭)

અથવા

પ્રશ્ન : ૨ (અ) માહિતી સંચાલનની સક્ષમતા સમજાવો.

(૦૬)

(બ) વ્યૂહાત્મક સંચાલનની પ્રક્રિયાના નીચેના ઘટકો સમજાવો.

(૦૭)

(૧) કંપનીની રૂપરેખા (૨) વ્યૂહરચનાનું સંસ્થાનીય કરણ

પ્રશ્ન : ૩ (અ) મૂલ્ય સાંકળ વિશ્લેષણ સમજાવો.

(૦૬)

(બ) વિદેશી સીદ્ધુ રોકાણના વિવિધ માર્ગોની ચર્ચા કરો.

(૦૭)

અથવા

પ્રશ્ન : ૩ (અ) ધંધાકીય પ્રક્રિયાનું પુનઃઘજનેરીકરણ પ્રક્રિયા વર્ણવો.

(૦૬)

(બ) SWOT વિશ્લેષણનો ખ્યાલ આપો.

(૦૭)

પ્રશ્ન : ૪ ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ બે)

(૧૪)

૧. વ્યૂહાત્મક ધંધાકીય એકમ (SBU)
૨. સંસાધનોનું અન્વેષણ
૩. વિદેશ બજારમાં પ્રવેશને નડતાં પ્રશ્નો
૪. વ્યૂહરચનાના ઉદ્ભવ સ્થાનો
૫. બજારક્રિયાની સક્ષમતા

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૬

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ - ૭

તારીખ : ૧૭/૦૬/૨૦૧૬

બેઠક નંબર :

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

કુલ ગુણ : ૫૦

પ્રશ્ન : ૧ (અ) સાઈ કંપની લિ. ત્રણ વસ્તુ O P Q નું ઉત્પાદન કરે છે. તેમની તા. ૩૧-૩-૨૦૧૪ ના રોજ (૦૫) પૂરા થતા વર્ષની માહિતી નીચે મુજબ છે.

વસ્તુ	વે. એકમદીઠ કિંમત રૂ.	ફાળો	વેચેલા એકમો
O	૫૦૦	૧૦%	૫૦%
P	૩૦૫	૨૦%	૪૦%
Q	૨૫૦	૪૦%	૧૦%

કુલ સ્થિર ખર્ચ રૂ. ૬,૫૦,૦૦૦ થયા ઉપરની માહિતીના આધારે સમતૂટ બિંદુએ વેચાણનો જથ્થો એકમમાં દર્શાવો.

પ્રશ્ન : ૧ (બ) ભગવતી કંપની લિ. રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦ ના એક પ્રોજેક્ટમાં પોતાના નાણાંનું રોકાણ કરવાનું (૦૫) વિચારે છે. વાર્ષિક આવકની ધારણા ઘસારા બાદ પણ કરવેરા પહેલાં નીચે મુજબ છે.

વર્ષ	પ્રથમ	બીજું	ત્રીજું	ચોથું	પાંચમું
રૂ.	૨,૫૦,૦૦૦	૨,૫૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦

ઘસારો મૂળ કિંમત પર ૨૦% મુજબ ગણવાનો છે અને કરવેરા ચોખ્ખી આવકના ૫૦% મુજબ ગણવાના છે.

નીચેની બાબતો ધ્યાનમાં લઈ પ્રોજેક્ટનું મૂલ્યાંકન કરો.

વટાવેલ રોકડ પ્રવાહ પદ્ધતિ જેમાં મૂડી પડતરનો દર ૧૦% મુજબ ગણવાનો છે.

રૂ. ૧ નું વર્તમાન મૂલ્ય ૧૦% ના વટાવ પરિબળો નીચે મુજબ છે.

વર્તમાન મૂલ્ય અનુક્રમે ૦.૯૦૯, ૦.૮૨૬, ૦.૭૫૧, ૦.૬૮૩, ૦.૬૨૧ છે.

પ્રશ્ન : ૨ રોકી કંપનીની વાર્ષિક ઉત્પાદન શક્તિ ૨,૫૦,૦૦૦ એકમોની છે. પરંતુ સામાન્ય રીતે ફક્ત (૧૩) ૮૦% ઉત્પાદન શક્તિનો કંપની ઉપયોગ કરે છે.

પડતરની વિગતો :	રૂ.
૧. પ્રમાણિત ચલિત ખર્ચ નંગ દીઠ	૧૫
૨. સ્થિરખર્ચ વાર્ષિક	૫,૦૦,૦૦૦
૩. ચલિત વેચાણ ખર્ચ નંગ દીઠ	૪
૪. સ્થિર વેચાણ ખર્ચ	૩,૦૦,૦૦૦
૫. વેચાણ કિંમત નંગ દીઠ	૨૫

ઉત્પાદન અને વેચાણની વિગતો :

૧. ઉત્પાદન ૨૦૧૫-૨૦૧૬ વર્ષમાં નંગ ૧,૮૦,૦૦૦

૨. વેચાણ ૨૦૧૫-૨૦૧૬ વર્ષમાં નંગ ૧,૬૦,૦૦૦

૩. આખર સ્ટોક તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬ ના રોજ નંગ ૩૬,૦૦૦ પ્રમાણિત ચલિત ઉત્પાદન ખર્ચ કરતાં ખરેખર ચલિત ઉત્પાદન રૂ. ૪૦,૦૦૦ વધારે હતા.

તમારે સમાવેશી પડતર પદ્ધતિ અને સીમાન્ત પતડર પદ્ધતિ મુજબ નફા કારકતાનું પત્રક બનાવવાનું છે.

પ્રશ્ન : ૨ આરવ મેન્યુફેક્ચરીંગ કંપનીના નવા ચાલુ કરેલા વિભાગની પહેલા બે વર્ષની સંબંધિત વિગતો નીચે મુજબ છે. **(૧૩)**

પ્રમાણિત ઉત્પાદન પડતર	અકમ દીઠ રૂ.
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	૨
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	૨
ચલિત ઉત્પાદિત પરોક્ષ ખર્ચા	૫
કુલ ચલિત ઉત્પાદિત પડતર	૫
સ્થિર ઉત્પાદિત પડતર	૨
કુલ ઉત્પાદિત પડતર	૭

પ્રમાણ ક્ષમતા : ૨,૦૦,૦૦૦ એકમો

વેચાણ કિંમત : રૂ. ૧૨.૫૦ પૈસા એકમદીઠ

વેચાણ અને વહીવટી ખર્ચાઓ :

૧. ચલિત રૂ. ૧ એકમદીઠ

૨. સ્થિર રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦

ઉત્પાદન અને વેચાણની માહિતી

વિગત	પ્રથમ વર્ષ	બીજું વર્ષ
ઉત્પાદન કરેલા એકમો	૨,૨૦,૦૦૦	૧,૭૦,૦૦૦
વેચાણ કરેલા એકમો	૧,૮૦,૦૦૦	૨,૦૦,૦૦૦
માલસામગ્રીમાં ફેરફાર	+ ૪૦,૦૦૦	- ૩૦,૦૦૦

ઉપરની વિગતોના આધારે નીચેના જવાબ આપો.

(૧) પહેલા બે વર્ષના નફા-નુકશાનના તુલનાત્મક પત્રકો.

(અ) કુલ પડતર પદ્ધતિ

(બ) સીમાંત પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરી બનાવો.

(૨) ઉપરની બંને પદ્ધતિ મુજબના નફાના તફાવતનું પત્રક તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન : ૩ રામ ઓટો કંપની પાસે બે વર્ષથી ચાલતું ચંત્ર છે. જેનું બાકીનું અંદાજિત આયુષ્ય ૧૦ વર્ષ **(૧૩)** છે. વપરાશના અંતે તેની ભંગાર કિંમત શુન્ય છે. તેની હાલની બજાર કિંમત રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ છે. સંચાલકો પાસે આ જ પ્રકારના સુધારેલા મોડલના નવા ચંત્ર ખરીદવાની દરખાસ્ત છે. જેને કારણે ઉત્પાદન વધશે. આ અંગેની સંબંધિત માહિતી નીચે મુજબ છે.

વિગતો	હાલનું ચંત્ર	નવું ચંત્ર
ખરીદ કિંમત	રૂ. ૨,૪૦,૦૦૦	રૂ. ૪,૦૦,૦૦૦
અંદાજિત આયુષ્ય	૧૨ વર્ષ	૧૦ વર્ષ
ભંગાર કિંમત	શુન્ય	શુન્ય
વાર્ષિક કામના કલાકો	૨૦૦૦	૨૦૦૦
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	રૂ. ૧૦	રૂ. ૧૦
કલાક દીઠ ઉત્પાદન	૧૫ એકમો	૩૦ એકમો
વપરાયેલ સ્ટોક (વાર્ષિક)	રૂ. ૨૦૦૦	રૂ. ૫૦૦૦
એકમદીઠ માલસામાન	રૂ. ૨	રૂ. ૪
મરામત અને જાળવણી	વાર્ષિક રૂ. ૮૦૦૦	વાર્ષિક રૂ. ૬૦૦૦
કાર્યશીલ મૂડી	રૂ. ૨૫૦૦૦	રૂ. ૪૦,૦૦૦

કંપની સીધી લીટી પદ્ધતિએ ઘસારો ગણવાની પદ્ધતિનો અમલ કરે છે. કંપનીને લાગુ પડતો કરવેરાના દર ૫૦% છે. સંચાલકોએ ચાલુ ચંત્ર બદલવું જોઈએ ? ધારણા કરો કે અપેક્ષિત વળતરનો દર ૧૫% છે.

નોંધ :-

(૧) ૧૫% વટાવના દરે રૂ. ૧ નું વર્તમાન મૂલ્ય ૧૦ વર્ષના અંતે ૦.૨૪૭ છે.

(૨) ૧૫% વટાવના દરે ૧૦ વર્ષની રૂ. ૧ ની વર્તમાન મૂલ્યની એન્ચુરિટી ૫.૦૧૯ છે.

અથવા

પ્રશ્ન : ૩ (અ) સીમાંત પડતર પદ્ધતિના ફાયદા સમજાવો. (૦૭)
(બ) સીમાંત પડતર પદ્ધતિની મર્યાદાઓ સમજાવો. (૦૬)

પ્રશ્ન : ૪ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (૧૪)

૧. ચાવીરૂપ પરિબલ
૨. મૂડી બજેટનું મહત્વ
૩. મૂડી રોકાણના પ્રકારો

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૬

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ - ૮

તારીખ : ૧૬/૦૬/૨૦૧૬

બેઠક નંબર :

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

કુલ ગુણ : ૫૦

સૂચના : (૧) જમણી બાજુ આપેલ અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે. (૨) જવાબના ભાગરૂપે તમામ જરૂરી ગણતરી દર્શાવો.

પ્રશ્ન-૧ ટૂંકા પ્રશ્નો :

(૧૦)

(૧) નીચેની માહિતી પરથી પાત્રોનું સ્ટોકખાતું તૈયાર કરો.

કનક ટ્રેડર્સ ખાતે ૧૦૦૦ પાત્રોનો શરૂનો સ્ટોક હતો. જેની દરેકની કિંમત રૂ. ૧૦/- આંકવામાં આવી હતી.

વર્ષ દરમિયાન પેટીએ નવાં ૧,૫૦૦ પાત્રો રૂ. ૧૮/- લેખે ખરીદ્યા હતાં. વર્ષ દરમિયાન ગ્રાહકોને ૨,૨૦૦ પાત્રો મોકલવામાં આવ્યાં હતાં. જેમાંથી તેઓએ ૨૦૦૦ પાત્રો પરત કર્યા હતા.

શરૂઆતના સ્ટોક પૈકીનાં પાત્રોમાં ૨૦ પાત્રોને નુકસાન થયું હતું. જેમાંથી ૧૨ ખોખાંઓનું રૂ. ૫/- લેખે સમારકામ ખર્ચ કરી ફરી ઉપયોગમાં લેવાય તે રીતે સુધાર્યા હતાં. આખર સ્ટોક ઘસારાની જોગવાઈ કર્યા બાદ પાત્ર દીઠ રૂ. ૧૦ ની કિંમતે આંકવામાં આવેલ છે.

(૨) એક કંપનીની નીચેની માહિતી પરથી વેચાણ પડતર હવાલાની રકમ શોધો.

વિગત	ઐતિહાસિક	સૂચકઆંક
શરૂઆતનો સ્ટોક	૮૦,૦૦૦	૧૮૦
ખરીદી (વર્ષ દરમિયાન)	૨,૮૦,૦૦૦	૨૦૦
વેચાણ માટે મળતા માલની પડતર	૩,૭૦,૦૦૦	
- આખર સ્ટોક	૧,૧૦,૦૦૦	૨૨૦
	૨,૬૦,૦૦૦	

પ્રશ્ન-૨

દી ધ્યાના કંપની લિ. નું તા. ૩૧-૩-૨૦૧૦ ના રોજનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

(૧૪)

દેવા	રૂ.	મિલકતો	રૂ.
ઈકિવટી શેરમૂડી	૫,૦૦,૦૦૦	કાયમી મિલકતો	૬,૦૦,૦૦૦
અનામતો	૨,૦૦,૦૦૦	સ્ટોક	૧,૦૦,૦૦૦
તારણવાળી લોન	૨,૦૦,૦૦૦	દેવાદારો	૨,૦૦,૦૦૦
લેણદારો	૧,૦૦,૦૦૦	રોકડ / બેંક	૧,૦૦,૦૦૦
	૧૦,૦૦,૦૦૦		૧૦,૦૦,૦૦૦

૨૦૧૦-૧૧ ના વર્ષ દરમિયાન કુલ ખરીદી, વેચાણ અને સંચાલનના ખર્ચા અનુક્રમે રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦ - રૂ. ૮,૦૦,૦૦૦ અને રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦ હતા.

કાયમી મિલકતો પર ૧૦% લેખે ઘસારો ગણાય છે. તા. ૩૧-૩-૨૦૧૧ ના રોજ સ્ટોક રૂ. ૧,૬૦,૦૦૦ - દેવાદારો રૂ. ૨,૫૦,૦૦૦ - લેણદારો રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ અને રોકડ બેંકસિલક રૂ. ૨,૭૦,૦૦૦ હતાં. સામાન્ય ભાવ સપાટી આંક નીચે મુજબ હતાં.

તા. ૩૧-૩-૨૦૧૦ ના રોજ ૪૦૦

તા. ૩૧-૩-૨૦૧૧ ના રોજ ૬૦૦

૨૦૧૦-૧૧ ના વર્ષ દરમિયાન સરેરાશ ૪૮૦

ઉપરની માહિતીના આધારે ઐતિહાસિક પડતર પદ્ધતિ મુજબ તેમજ વર્તમાન ખરીદ શક્તિ (C. P. P.) પદ્ધતિ મુજબ ભાવ સપાટીમાં થયેલા ફેરફારોની અસર વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

વિગત	પડતર	૩૧-૩-૨૦૦૬ ના રોજ બ. કિ.	૩૧-૩-૨૦૦૭ ના રોજ બ. કિ.
ચાલુ રોકાણો	૧,૫૦,૦૦૦	૧,૫૫,૦૦૦	૯૦,૦૦૦
શેરની સંખ્યા	૧૫,૦૦૦	-	-
વેચેલ શેરની સંખ્યા	-	૩,૦૦૦	૨,૦૦૦

હિસાબી ધોરણો - ૧૩ મુજબ ગણતરી કરો.

૧. ૩૧-૩-૨૦૦૬ ના રોજ રોકાણોની આખર કિંમત

૨. ૩૧-૩-૨૦૦૭ ના રોજ રોકાણોની આખર કિંમત

પ્રશ્ન-૨ (બ) ઉષા લિ. એમ ધારો છે કે રૂ. ૧૦૦ લાખની કુલ ચોપડે દર્શાવેલ કિંમતનું એક ચંત્ર ૭ વર્ષના વપરાશ (૦૭)

પછી નકામું થઈ ગયેલ છે. આ ચંત્રનું આયુષ્ય ૧૦ વર્ષ અને અંદાજિત ભંગાર કિંમત ૧૦ માં વર્ષને અંતે કુલ ચોપડે કિંમતના ૩% જેટલી છે. આ ચંત્રની અંદાજિત બખર કિંમત (૭ વર્ષના અંતે) રૂ. ૩૧,૧૦,૦૦૦ છે.

ચંત્રની નિવૃત્તિ પર થયેલ નફો કે નુકસાન શોધો અને હિસાબી ધોરણ - ૧૦ મુજબ તેની નોંધ દર્શાવો.

પ્રશ્ન-૩ પવન લિ. પોતાનો માલ પરત થઈ શકે એવાં પીપડાંઓમાં વેચે છે. ગ્રાહકોને તે એકમદીઠ રૂ. ૧૦/- ની (૧૪)

કિંમતે પૂરાં પાડવામાં આવે છે અને જો તે બે માસની મુદતમાં પરત કરવામાં આવે છે અને જો તે બે માસની મુદતમાં પરત કરવામાં આવે તે અંગે એકમદીઠ રૂ. ૮/- જમા આપવામાં આવે છે. જો પીપડાં નુકસાની હાલતમાં પરત કરવામાં આવે તો તે અંગે ફક્ત રૂ. ૪/- જમા આપવામાં આવે છે.

વિગત	સંખ્યા
- પરત થઈ શકે એવો શરૂનો સ્ટોક ગ્રાહકો પાસે રૂ. ૨,૪૦,૦૦૦	૬૦,૦૦૦
- હાથ પર શરૂનો સ્ટોક રૂ. ૬૦,૦૦૦	૧૫,૦૦૦
- વર્ષ દરમિયાન ખરીદેલ પીપડાં રૂ. ૨,૭૦,૦૦૦	૪૫,૦૦૦
- વર્ષ દરમિયાન મોકલેલ પીપડાં	૧,૫૦,૦૦૦
- ગ્રાહકો પાસે પરત થઈ શકે તેવાં છેવટના પીપડાં	૩૦,૦૦૦
- વર્ષ દરમિયાન નુકસાની હાલતમાં પરત થયેલ પીપડાં	૧૫,૦૦૦
- વર્ષ દરમિયાન નિયત મુદતમાં પરત નહિ થયેલ પીપડાં	૬૦,૦૦૦

બધો જ સ્ટોક મૂળકિંમતે આંકવાનો છે. નુકસાની પીપડાં તેની મૂળકિંમતના ૫૦ ટકા લેખે આંકવાનાં છે. વર્ષ દરમિયાન પીપડાં અંગે ગ્રાહકો પાસેથી રૂ. ૬,૦૦,૦૦૦/- મળ્યા હતાં.

પીપડાંનું સ્ટોક ખાતું અને પીપડાંનું વેપારખાતું બનાવો. સ્ટોક ગણવા ફીફો પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-૩ નિધિ કંપની પોતાનો માલ પરત થઈ શકે એવા કેરબામાં વેચે છે. વેચાણ વખતે ગ્રાહકનાં બિલમાં દરેક (૧૪)

કેરબાની કિંમત રૂ. ૫/- ગણવામાં આવે છે અને જો તે બે માસની મુદતમાં પરત કરવામાં આવે તો તે અંગે રૂ. ૪/- જમા આપવામાં આવે છે, જો કેરબા નુકસાની હાલતમાં પરત કરવામાં આવે તો તે અંગે ફક્ત રૂ. ૨/- જમા આપવામાં આવે છે.

વિગત	સંખ્યા	રૂ.
- પરત થઈ શકે એવો ગ્રાહકો પાસે શરૂનો સ્ટોક	૧૦,૦૦૦	૨૦,૦૦૦
- હાથ પર શરૂનો સ્ટોક	૨,૫૦૦	૫,૦૦૦
- વર્ષ દરમ્યાન ખરીદેલ કેરબા	૭,૫૦૦	૨૨,૫૦૦
- વર્ષ દરમ્યાન મોકલેલ કેરબા	૨૫,૦૦૦	-
- ગ્રાહકો પાસે પરત થઈ શકે તેવાં છેવટના કેરબા	૫,૦૦૦	-
- વર્ષ દરમ્યાન નુકસાની હાલતમાં પરત થયેલ કેરબા	૨,૫૦૦	-
- વર્ષ દરમ્યાન નિયત મુદતમાં પરત નહિ થયેલ કેરબા	૧૦,૦૦૦	-

બધો જ સ્ટોક મૂલકિંમતે આંકવાનો છે. નુકસાની કેરબા તેની મૂલકિંમતના ૫૦ ટકા લેખે આંકવાનાં છે. વર્ષ દરમ્યાન કેરબા અંગે ગ્રાહકો પાસેથી રૂ. ૫૦,૦૦૦/- મળ્યા હતાં.
કેરબાનું સ્ટોક ખાતું અને કેરબાનું વેપારખાતું બનાવો.

૪. ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ)

(૧૨)

- (૧) પાત્રોનું સ્ટોક ખાતું અને પાત્રોનું ઉપલક ખાતું
- (૨) કુગાવાલક્ષી હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદાઓ
- (૩) શાખપત્રનાં પ્રકારો અને ફાયદા
- (૪) હિસાબી ધોરણ - ૧૦ મુજબ કાયમી મિલકતોની ઐતિહાસિક પડતર
- (૫) વિદેશી ચલણનું સંચાલન
- (૬) વર્તમાન ખરીદ શક્તિ હિસાબી પદ્ધતિ

જે. ઝેડ. શાહ આર્ટ્સ એન્ડ એચ. પી. દેસાઈ કોમર્સ કોલેજ અમરોલી, સુરત.

આંતરિક કસોટી - ૨૦૧૬

એમ. કોમ. સેમેસ્ટર - ૩ (ગુ.મા.)

નાણાકીય અને સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ - ૯

તારીખ : ૨૦/૦૬/૨૦૧૬

સમય : ૧૧:૦૦ થી ૧:૦૦

બેઠક નંબર :

કુલ ગુણ : ૫૦

પ્ર - ૧ સૂચના પ્રમાણે જવાબ આપો.

(૧૦)

(અ) નીચેની વિગતો પરથી પ્રક્રિયાખાતું બનાવો. એકમદીઠ પૂર્ણ એકમની પડતર શોધો.

દાખલ કરેલ એકમો	૨૮૦૦ એકમો
દાખલ કરેલ એકમોની પડતર	રૂ. ૬૬,૭૮૦
સામાન્ય બગાડ	૧૦%
તૈયાર માલનું ઉત્પાદન	૨૦૦૦ એકમો
કુલ બગાડ	૩૫૦ એકમો
છેવટનો સ્ટોક	૪૫૦ એકમો (૭૦% પૂર્ણ)

(બ) એક કંપની બિનસંકલિત હિસાબી પદ્ધતિ પ્રમાણે હિસાબો રાખે છે. નીચેનાં વ્યવહારો અંગે આમનોંધ લખો.

૧. માલસામાનની ખરીદી	રૂ. ૧૦,૦૦,૦૦૦
૨. અદૂરા બોબને ફાળે આવતો કારખાના ખર્ચ	રૂ. ૩,૫૦૦
૩. પૂરા થયેલ બોબની પડતર	રૂ. ૨૨,૦૦,૦૦૦
૪. અસામાન્ય નિષ્ક્રિય સમયની મજૂરી	રૂ. ૮,૦૦૦
૫. ચોરાઈ ગયેલ માલસામાન	રૂ. ૧૨,૦૦૦

પ્ર - ૨ વસ્તુ XYZ ઉત્પાદિત થતા પહેલા પ્રક્રિયાઓમાંથી પસાર થાય છે. નીચે મુજબની માહિતી પ્રાપ્ત થઈ છે. (૧૪)

- એક પ્રક્રિયાનો તૈયાર માલ બીજી પ્રક્રિયા ખાતે લઈ જતી વખતે ફેરબદલી કિંમત પર ૧૦% નફો મળે તે રીતે કિંમતની ગણતરી કરવામાં આવે છે. પ્રક્રિયા- ૩ નો તૈયાર માલ, તૈયાર માલ ખાતે ફેરબદલી કરતી વખતે પણ આજ પદ્ધતિ આપનાવામાં આવે છે.
 - માર્ચ ૩૧, ૨૦૧૫ નાં રોજ કોઈ પણ પ્રક્રિયામાં અર્ધતૈયાર માલ ન હતો.
 - પ્રક્રિયા-૧ ની પ્રાથમિક પડતર રૂ. ૪૦,૦૦૦
 - પ્રક્રિયા-૨ ની પ્રાથમિક પડતર રૂ. ૮૦,૦૦૦ અને મૂળ પડતર રૂ. ૭૨,૦૦૦
 - પ્રક્રિયા-૩ માં દાખલ કરેલ માલસામગ્રી રૂ. ૧૦,૦૦૦ - મજૂરી રૂ. ૪૦,૦૦૦ અને છેવટનો સ્ટોક રૂ. ૩૦,૦૦૦
 - કુલ વેચાણ રૂ. ૧,૮૦,૦૦૦
 - તૈયાર માલનો છેવટનો સ્ટોક રૂ. ૨૦,૦૦૦
- તૈયાર કરો : (૧) પ્રક્રિયા - ૩ ખાતું (૨) તૈયારમાલ ખાતું
- (૩) ખરેખર મળેલ નફાનું પત્રક અને પાકા સરવૈયામાં દર્શાવવાનો સ્ટોક.

અથવા

પ્ર - ૨ નીચેની માહિતી પરથી તૈયાર કરો.

(૧૪)

(૧) પૂર્ણ એકમોનું પત્રક (૨) પડતરનું પત્રક (૩) મૂલ્યાંકન પત્રક (૪) પ્રક્રિયા ખાતું

૧. શરૂઆતનો સ્ટોક	૪૦૦૦ એકમો	રૂ. ૧૬,૦૦૦
પૂર્ણતાની કક્ષા :	માલસામાન	૮૦%
	મજૂરી	૭૦%
	પરોક્ષ ખર્ચ	૭૦%

૨. પ્રક્રિયા - ૧ ખાતેથી લાવ્યા ૩૮,૦૦૦ એકમો રૂ. ૧,૪૪,૦૦૦

૩. પ્રક્રિયા - ૩ ખાતે લઈ ગયા ૩૫૦૦૦ એકમો

૪. ભંગારમાં કાઢી નાખેલ એકમો ૫,૦૦૦ એકમો

પૂર્ણતાની કક્ષા :	માલસામાન	૧૦૦%
	મજૂરી	૪૦%
	પરોક્ષ ખર્ચ	૪૦%

૫. આખરનો સ્ટોક ૨૦૦૦ એકમો

પૂર્ણતાની કક્ષા :	માલસામાન	૪૦%
	મજૂરી	૪૦%
	પરોક્ષ ખર્ચ	૩૦%

૬. સામાન્ય બગાડનું પ્રમાણ ઉત્પાદન ૧૦ % છે.

૭. ભંગારમાં કાઢી નાખેલ એકમની પડતર રૂ. ૨ લેખે ઉપજે છે.

૮. વધારાની માહિતી : પ્રક્રિયા - ૨ માં દાખલ કરેલ માલસામાન રૂ. ૧,૦૦,૮૦૦

પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ રૂ. ૬૬,૮૦૦

કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ રૂ. ૩૩,૨૦૦

પ - ૩ મિહિર લિમિટેડની પડતર ખાતાવહીમાં તા. ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ નાં રોજ નીચે પ્રમાણે બાકીઓ હતી. (૧૪)

વિગતો	ઉધાર રૂ.	જમા રૂ.
માલસામાન ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૧,૫૦,૦૦૦	
ચાલુકામ ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૧,૨૦,૦૦૦	
તૈયાર માલ ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું	૧,૮૦,૦૦૦	
પડતર ખાતાવહી નિયંત્રણ ખાતું		૪,૫૦,૦૦૦
	૪,૫૦,૦૦૦	૪,૫૦,૦૦૦

વર્ષ દરમિયાનના વ્યવહારો :

રૂ.

માલ સામાનની ખરીદી

૪,૪૦,૦૦૦

આપેલ માલસામાન : ઉત્પાદન અંગે

૩,૦૦,૦૦

સમારકામ અંગે

૨૦,૦૦૦

૩,૨૦,૦૦૦

વેપારીને પરત કરેલ માલસામાન

૧૦,૦૦૦

સ્ટોર્સમાં પરત કરેલ માલસામાન

૧૨,૦૦૦

કુલ ચૂકવેલ મજૂરી : પ્રત્યક્ષ કામદારોને

૧,૫૦,૦૦૦

પરોક્ષ કામદારોને

૩૦,૦૦૦

૧,૮૦,૦૦૦

ઉત્પાદન ખાતે ઉધારેલ પ્રત્યક્ષ મજૂરી

૧,૪૦,૦૦૦

ચૂકવેલ કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ

૮૦,૦૦૦

ચૂકવેલ વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચ

૫૦,૦૦૦

ચૂકવેલ વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ ખર્ચ

૪૦,૦૦૦

પ્રત્યક્ષ ખર્ચ

૧૫,૦૦૦

કારખાના પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત

૧,૬૦,૦૦૦

વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત

૬૦,૦૦૦

વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ ખર્ચની વસૂલાત

૩૬,૦૦૦

ખાસ ઓર્ડર માટે ખરીદેલ માલસામાન

૨૫,૦૦૦

તૈયાર માલનું ઉત્પાદન

૬,૦૦,૦૦૦

તૈયાર માલ ખાતાની છેવટની બાકી

૧,૪૦,૦૦૦

તૈયાર માલનું વેચાણ

૮,૫૦,૦૦૦

ઉપરના વ્યવહારોનાં આધારે પડતર ખાતાવહીમાં જરૂરી ખાતા તૈયાર કરો અને તા. ૩૧-૩-૨૦૧૬

ના રોજનું કાર્ય સરવૈયું તૈયાર કરો.

અથવા

પ્ર - ૩ અમિત કંપની લિમિટેડ તેના હિસાબો સંકલિત પદ્ધતિ અનુસાર રાખે છે. તા. ૩૧-૩-૨૦૧૫ નાં રોજનું (૧૪) કાર્યું - સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

વિગતો	ઉધાર રૂ.	જમા રૂ.
શેરમૂડી		૯,૦૦,૦૦૦
અનામતો		૨,૦૦,૦૦૦
નફાનુકસાન ખાતું		૮૦,૦૦૦
લેણદારો		૨૦,૦૦૦
બેંક ઓવરડ્રાફ્ટ		૨૫,૦૦૦
ઘસારાની બેગવાઈ		૨૫,૦૦૦
દેવાદારો	૬૫,૦૦૦	
કાયમી મિલકતો	૧૦,૦૦,૦૦૦	
માલસામાન નિયંત્રણ ખાતું	૬૦,૦૦૦	
ચાલુકામ નિયંત્રણ ખાતું	૮૫,૦૦૦	
તૈયારમાલ નિયંત્રણ ખાતું	૪૦,૦૦૦	
	૧૨,૫૦,૦૦૦	૧૨,૫૦,૦૦૦

વર્ષ દરમ્યાનના વ્યવહારો :	રૂ.
શાખ પર ખરીદેલ માલસામાન	૧,૦૦,૦૦૦
ઉત્પાદન અંગે આપેલ માલસામાન : પ્રત્યક્ષ ૭૦,૦૦૦	
પરોક્ષ ૧૦,૦૦૦	૮૦,૦૦૦
સ્ટોર્સમાં પરત કરેલ માલસામાન	૫,૦૦૦
લેણદારોને ચૂકવણી	૬૦,૦૦૦
ચૂકવેલ મજૂરી : પ્રત્યક્ષ ૧,૦૦,૦૦૦	
પરોક્ષ ૨૦,૦૦૦	૧,૨૦,૦૦૦
ચૂકવેલ શિરોપરી ખર્ચ : કારખાનાના ખર્ચ ૮૦,૦૦૦	
ઓફિસ ખર્ચ ૧૦,૦૦૦	
વેચાણ-વિતરણ ખર્ચ ૧૦,૦૦૦	૧,૦૦,૦૦૦
કારખાનાની મિલકતો પર ઘસારો	૫,૦૦૦
તૈયારમાલનું ઉત્પાદન	૨,૮૦,૦૦૦
તૈયાર વેચેલ માલની પડતર	૩,૦૦,૦૦૦
વેચાણ (૮૦% ઉધાર)	૪,૦૦,૦૦૦
દેવાદારો પાસેથી મળેલ રોકડ	૩,૫૦,૦૦૦
હાથ પર માલસામાન	૮૦,૦૦૦
આવકવેરાની બેગવાઈ	૮૦,૦૦૦

વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચ નફાનુકસાન ખાતે માંડી વાળવામાં આવે છે.

સંકલિત ખાતાવહીમાં જરૂરી ખાતા તૈયાર કરો અને તા. ૩૧ મી માર્ચ, ૨૦૧૬ નાં રોજનું કાર્યું સરવૈયું તૈયાર કરો.

પ્ર - ૪ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે ત્રણ)

(૧૨)

(૧) પડતર ઘટાડા કાર્યક્રમની આવશ્યકતા	(૪) આંતર પ્રક્રિયા નફો
(૨) પડતર અંકુશની આવશ્યક શરતો	(૫) સંકલિત હિસાબોનાં ફાયદા અને ગેરફાયદા
(૩) પૂર્ણ એકમોની ગણતરી	

